

Երանայի մասին թուումը են, կրան
երեսը մեծ հաւան պէս ըսելով մար-
դըն է որ պատմութիւնը կը բարձրացնէ,
Բիշ շատ կիրթ մարդ մը, նախնական
գործերն ենք, ինչ ապագայի մէջ
այ գտնուի, միտք և նիւթ է միան-
գամայն: Ազնուութիւն, անկեղծու-
թիւն, որդաւորութիւն, զոր բարեւոյ
կրթութիւնն ու մտաւոր զարգացումը
աւելի ևս կը զարգանան հաստատու-
թեան վրայ դնելով, յարգութեան
կարեւոր մեկն յաւանդելով են, ինչ քան
է որ Խաչատուրեան մէջ մեր վաճա-
նորդը ուղիղ, ձեռքով, բերնով աշ-
քով հոգի կը հանեն մինչև որ յայն-
դին մէկ մեկն յաւանդելով մը կործ-
նան մը վաճառելով, մինչ իրարայի մէջ յա-
ճախորդն իր ուղիղը կը մտնէ, յար-
գանք յարգանք կը գտնեն, սիրով կը
զատարարէ իր զրպանն ու դուրս կ'ը-
նէ՝ քիչ օրէն վերադառնալով դառնալով սի-
րայի խոստմանը:

Այս կարգի բաներու վրայ դրե-
լան հոգնաւ կը տան զոյգը, ուստի նիւ-
թէս չ'արտադրելու համար, կը դառ-
նամ: Ազգին վրայ ծանրանալու հարկ չը
կայ: Հարկ չ'աւելնալով ձեռքերը կ'ործ-
քեն վրայ դրած և ապաւնի որ մը
իսպառ քայլադրելով միտքը ու մար-
մինը և այլը հոգան զգեց, իր այնա-
տեմութեան պարկեշտ ապրիլը առա-
քնութեանց կարգէն դուրս չէ, ինքն
առ հասարակ ըմբռնուած է որ մեր
մէջ վարժապետութիւնը յաճեալն ար-
հեստ չէ, ինչու մտնել հոն. սոսկ նիւ-
թին տնեմամբ. ինչու հասարակ ման-
կանացուի մը, Մարկոսին ու Կիրակո-
սին, առաքելութեան ինքնն ալ զգուշ-
ութիւն չենք կրնար դո՛ւ արտով Ազգին
վարժապետներ ըլլալ, ուրիշ կերպով
մեր այնատեմութեան ապրիլու առա-
քնութեան ըլլալ:

Յոյն վարժապետն ի մէջ բերի աշ-
տը իբրեւ օրինակ՝ ցոյց տալու որ 5-7
սովի ամսական դուստրն ալ անտե-
ւելումով կրնայ իր օգուտն ունենալ:
Ինչ որ շատ անգամ ի մէջ կը բերուի
Ազգին երեսին, յանդիմանութիւն մը
ունենալով, վարժապետն կը յայնպէս
իսկ է. ամէն անգամ իր պարտաւոր
է մտաւորին հետ քիչ մը հեռաւոր
այ տեսնել: Ապա ի՞նչ ոչ, մեզ պէտք
է յանդուգն կերպով նետուի վար-
ժապետութեան մէջ որպէս ի՞նչ արը-
թաց հոսանքի մը առջեւ, իտէականի
մը սիրով գրելով ժամանակն իր ամեն
պայմաններով, եւ սիրտ ալոյց օգ-
տակար լլայու սիրով մտնել
ներկան ալ, գալիքն ալ: Առ այժմ
անկէ աւելին կարելի է ընել, քանի
որ վարժապետութիւն ինքն իսկ, իր
ցիրցումն ու ծիրովը, բան մը ընել
չ'ունենար: Նոյն իսկ իր բարոյական
շանքերը պակսելու յօգուտ հայ ըն-
կերութեան (*):

Քանի մը շարքով առաջ Ռուսներ
մէջ արձան մը կանգնեցնել ի պատիւ
Կիւսկովի Յիւզիւսին, մեծ արեւնետա-
գէտն ու մեծ վիպասանին, Տիւն Պե-
տրով և Բաշկովի հիշմանին: Աւստի
ինչ որ գրած է այդ առթիւն կի տը
Մորատան:

ԱՐԱՆԻ ԵՐ ԶՈՒՐԱԸ

ՅԱՌԱՐԻ ԻՐ ՆԵՐՈՒՆ ԿԵՆԱՅ ՄԵՋ
(Անձնական յիշատակներ)

Կիւսկովի Յիւզիւսն ամեն բանէ առաջ,
ամեն բանէ աւելի, արեւնետագէտ մըն էր:
Այս խորին ու հեշտախոր հանգիստ
որ սիրտը կ'օրոյց այս ինչ կը կամ այն ինչ
Քիտաղ կարգաւոր անեղծ, միմիայն ա-
նոց իմաստէն յուսով զգար. ինչ որ ծե-
նուող կուտայ անոր, զգարարին ու բա-
ցարորութեան քայքայման համաձայն-
ութիւն մըն է, ինքնաշնչութեան ու թա-
նոցի գեղեցկութեան զգայութիւն մը որ
ընդհանրապէս խուսափելու դատողութիւն
կը խուսափէ:

Սա հաստատու ունենալով թէ միակ ե-
ղանակ մը կայ բան մը արտադրելու,
միակ բան մը զայն ըսելու, միակ անակո-
ն մը զայն արտադրելու և միակ բայ մը կայ զայն
ողելորդութիւն համար, Յիւզիւս գիտար-
կային տաճանի աշխատութիւն մը յանձն
կ'առնէր գտնելու համար, իւրաքանչիւր
Քիտաղ մէջ, այդ բանը, այդ վերադարձ
և այդ թույլ: Միայն կը հաստատու
բացարձեց իր ինքնաշնչութեան ինքնաշնչ-
ութեան մը, եւ երբ ծիւղ բառ մը քաղ-
րանջներ չ'ընելու իրեն, ուրիշ մը կը
մտնէր անպարտիկ հարգութեան մը,
ապահով ըլլալով թէ չէր գտած ճշմարիտ,
միակ բացարձեցութիւնը:

Գրեմ հետեւեալ զարճութիւն բան
մըն էր իրեն համար, շարքաւորով. ԿԵ
տաճաններով, յոգնութիւնով լցուն
մըն էր: Կ'երթար կը նստէր իր սեղանին առ-
ջեւ, այդ սրբեցան ու տանջող գործի
վախճանը ու բազմաճեղք ժամերով կը
կենար հոն, անշարժ, անձնատու իր հա-
րկաւորութեան ու մտնալով իր ինքն աշխ-
ատութեան մը զոգնութեան ընդ-
նէ իր տղա զննելով:

Իր բարձր յնարամտով կարելի էր քաղ-
կաթոնի մէջ թաղանթ գրուել իր հոգե-
կու ուսուցիչի մէջ քաղանթ, թուրք-
իւն ինչ որ կարգաւոր աշխատ, որուն բի-
ւոր, պարզակի, կարծես մշտաբար սե-
հակի մըն էր:

(*) Նախորդ յօդուածային մէջ նշանուած
20, 30, 40, 50 թիւերը պէտք է կարգաւ
10, 15, 20, 25, 30:

Իր գանձին գազաբը ծածկուած էր
կեղեցիկանքներու դրածին նման մե-
տաքէ թիւթե գազաբը մը որուն եզեր-
ներէն երկայն ու հանգուր մայրիկով մա-
գրու խորանք կ'ընային կոնակին վրայ:
Ինչպէս ամենին լայն գիւղեղագիտութեան
մը իր ամբողջ մարմինը կը պատկէ. և իր
կարմիր գէմը, զոր ծերակն ու ծայրերը
վար կարմրած ընչաք մը կը կարէր,
կ'ուռէր արեւան ստաւի յորդապատու-
թեան մը: Երկայն ու սեւ թարթիչնե-
րով ստորեկացեալ իր նայուածքը տողե-
րուն վրայէն կ'անցնէր, քիտաղները կը
ընէր, այն խառնուած տառերուն ձեւե-
րը կը քննէր, յառաջ գալիք արդիւնքը
կ'որոշէր՝ դարանի մտած որոշողի մը ըն-
ման:

Յետոյ կը սկսէր գրել, ծանր ծանր,
միշտ կենալով, նորէն սկսելով, աւելնով,
աւելնով, լուսանցները լեցնելով, եր-
կու տողով մէկտեղ բառեր գրելով, քան
էլ մոտեցնելով որոշ մէկը միայն վերջա-
պէս մեծ կ'առնար, և իր մտածութեան
տաճանիկի ճգան առկա սրտով մը պէս
տղայով:

Երբեմն ձեռքը բռնած գրիչը խնամով
կարգած ապէ՛ փետուրներով լեցուն ա-
րեւելեան առաջ պահելով մէկ ձեռնե-
րով, թուրքեր ձեռքը կ'առնէր, վեր կը
վերցնէր, և արմուկին վրայ կ'ընկնէրով,
կ'արտասանէր իր գրածը սուր ու բարձր
ձայնով մը: Մտիկ կ'ընէր իր արձակի
ներդաշնակութեան, յանարձակ կը կենար
գոգեցն խոստովակ հնչիւն մը բռնելով
համար, ձայները կը զուգարէր, կրկնա-
ձայնութիւնները կը հետաքննէր, ստորա-
կտէներն արեւնետով կը զննէ ինչպէս եր-
կայն ձայնը մը կայանները...:

Յիւզիւս իր կենցաղ մեծապէս ման
անցողի Ռուսներին մտ իր Բուստիկ կա-
ռածին մէջ, Հին ռոմով սիրուն ծերակն
տուն մըն էր, Սէնի եղբորը շնորհած,
չեղք պարտքի մը մէջտեղի, որ կը տա-
րածուէր անոր ետեւն ու սեպանէ ձառ-
քներով վեր կ'ընէր Բանիկի գառ-
կէն: Իր ընդարձակ աշխատութեան
սեղանին պատուհաններէն կը տեսնուէին
դէպի Ռուսան երկող կամ դէպի ինչ
շուտեր որք այնչափ առաջն կ'անց-
նէին որ կարծես իրենց անգիտութեան
չենք պատկերել պիտի քուլէն, կը սի-
րէր դուռէ անձայն շարժուին այն նաեւ
րուն որք լայն գետին վրայէն կը ան-
կէն ու կ'ընկնային բոլոր այն երկրներն որոնց
վրայ կ'երթայ մարդ:

Յաճախ, սեղանին երկողով, կ'երթար
պատուհանին մէջ շրջանակէ իր հսկայի
լայն կողմը, ու հին կողմէն գրաւոր:
Զախ կողմը, Ռուսներն իրարու դիմա-
կառուներով միջոցին մէջ կը գտնէին իրենց
քարէ սիւղերէն, իրենց մանուսակ-
պատ կ'ընկնէին: Քիչ մը անտէր, ա՛յ
կողմը, Անէ—Անէ գործարաններուն
հազարաւոր ծխոնիւղներն իրենց մտիկ
դրամագէտներն իրենց ի վեր կ'այլ-
նէին: Փոռուի կրակի ջրահան, որ այնչափ
բարձր է որչափ բարձրագոյն եզրագիտութեան
բաղադրիչ, շուրթն միւս կողմէն կը նա-
յէր մայր եկեղեցւոյն գանգալատան ու-
ղիւղէր, որ բարձրագոյն գանգալատանն է
պատարիչ:

Իմացը կը տարածուէին արտաստեղի-
ներ ու կային պառակտ կամ ուղի վրայ
թաղանթ կարմիր ու ծերակն կողմը, և ան-
գին, ա՛յ կողմը, մեծ գառնիւղով մը վրայ
բարձրագոյն տեսնաւ մը կը զգէր հորիզո-
նը, ուսկից կ'անցնէր հանգարտ ու լայն
գետակը, ի՞նչ ծաղկաբայր կ'ընկնէրով, որ
գէշ կ'ընէր կ'ընէր և կ'անհետանար հե-
ռուէ՛ անսահման հոգեկոն կորածնէ մէկ
գարձուածքին մէջ:

Կը սիրէր այս գեղեցիկ ու հանգարտ
գառնակները զոր իր աչքերը աշտարակ-
նէն ի վեր տեսած էին: Գրեթէ երբեք
պարտք չէր ինքնը, շարժութիւն չէր
ժողով: Երբեմն սակայն, երբ բարեկամ
մը կուգար զայն տեսնել, անոր հետ կը
պարտէր իմիջներու երկայն ծառայու-
թէն, որ զարաւարտի ձեւով տեղե-
րուած էր և որ ծանր ու անոյց խոսակցու-
թեանց համար եղած էր կարեւոր:

Կը պնէր թէ Բաշկով ժամանակա-
եկած էր այդ տան մէջ և թէ հարկաւ
այդ ծառերուն տակ ալ քայլած, երազած
ու խոսած էր:

Իր սենեակին երեք պատուհան ունէր
պարտկոյն վրայ և երկու գետակին վրայ:
Ծառ ընդարձակ էր, և ուրիշ բան չունէր
իր զարդ թայց եթէ գրգռը, քանի որ
բարեկամներու պատկերներ և ծառերու
քանի քանի որ իշխատակներ, չորացած
պղտիկ քաղանքներու մարմիններ, մոմիսի
ոտք մը զոր միամիտ ապաստար մը կոչե-
լի մը պէս ներկած էր և որ սեւ էր մինչ-
քան, Արեւելիկ առէ՛ համբարներ, ան-
գոծ Գուտայ մը, որ աշխատութեան մեծ
սեղանին վերեւը դրած էր և իր եր-
կայն աչքերով կը նայէր, իր աստուածա-
յին ու դարուոր անշարժութեան մէջ,
Բաշկովի մէկ քանակի կ'արտասանէր որ
կը ներկայացնէր Կիւսկովի քայլը, երե-
տասարդ մեծած Գուտայի Յիւզիւսը: Եւ
քանիք, մէկ կողմը բարձրով ծածկուած
ընդարձակ արեւելեան քաղանք մը, միւս
կողմը փառաւոր ծերակն արթի մորթ մը:
Առաւոտան ժամը իննին կամ տասնին
գործի կը սկսէր, նախաճաշի համար կ'ը-
նէր յետոյ շուրթն աշխատութիւնը ձեռք
կ'առնէր: Եւ ճախ կ'էս օրէն վերջը երկու
ժամ կը քնարար: Թայց մինչեւ առ-
տուան ժամը երեք կամ չորս արթուն կը
մնար, և այդ միջոցին իր կը կատարէր
իր լաւագոյն աշխատութիւնները, քիչեր
ուստի խաղաղ լուսնութեան մէջ, մեծ ու հա-
նարտ սեղանին վրայութեան մէջ՝ որ հա-
նարտութեան կը կանաչ լուսնաբայրով
չէր անհարգութեան կ'անցնէր: Ինչ
մը ծածկուած երկու կանթիկներով, Ինչ
մը ծածկուած երկու կանթիկներով քարոյ
տակին նաւապարտիկ իրենց փարոս ըրած
էին Պարոն Կիւսկովի պատուհանները:

Իր վրայ տեսնել մը առաջինը գրա-
ցած էր երկրին մէջ և ջրերը կը նկատէին
որոնց քանակը մըն էր:

Իրեն բարի մարդ մը, քիչ մը փախու-
թեւ, զարմանալի հաղորատներն՝ աչքերն
ու մտքերը կ'ապշտեղէին:

Աշխատած ամեն միջոց հաշուէր մե-
տաքէ շուտով մը մէջէն կ'առնուած լայն
տաշտով և մինչեւ դեռ ինչոք մեծ
գիւղեղագիտութեան մը: Այս հաղորատը, զոր
ոչ ի՞նչ ցոյցէր համար լինել տուած էր՝ այլ
իր մեծածաւալ մարմնից համար, ձեռք
թխաղոյն առնէ՛ էր և ամառը ծերակն
յառաջով և յառաջ նկարներով թիւթե-
կերպակէ: Ռուսներն ընկալներն երբ կի-
րակի օրը Լա Պուլ Նախաճաշի երթային,
յառաջար տուն կը դառնային եթէ չէ
գնահատի մէջէն չ'արեւնային տեսնել այն
եղական Պ. Յիւզիւսն, իր բարձր պատու-
հանին մէջ կայան:

Ոչնչ ալ հանդէս կըզգար այդ բազմու-
թեան լցուն ծառան անցնելը դիտելով
Թատրոնի դիտակ մը կը զննէր աչքը, որ
մինչեւ իր սեղանին եզերքն ու չըմկէին
անկեղծ կը բերէր իրեն զայնով թուր
այն գէմերը որոնց հետաքննութեան
կը նայէր: Անոնց տեղեկութիւնը զիջէր կը
զուարճանէր, անոնց զարմացումն
որ սիրտը կը բախար, անոնց երեսին վրայ
կը կարգար իւրաքանչիւրի նկարագիրը,
թուրթիւնը, ապշտուլութիւնը:

Շատ խոստով է այն ատեղութեան
վրայ զոր ունէր ռապիկին դէմ:

Այդ — Բուրգուէ (bourgeois) բառն աշ-
խատի համար ըրած էր և սապէս կը
սահմանէր զայն: Ռապիկ կը կոչուէր որ
ստորին կերպով կը խորհէր Ուրեմի ինքը
ռապիկ գառնի թիւթով չէր քնար, այլ այն
տեսակ մը ապշտուլութեան որ այդ գառնի
մէջ յաճախ կը անտեսի: Իրաւ է թէ կա-
տարական Կ'արձամարտէր ժողովուրդը:
Բայց գործարարին հետ այնչափ չ'իման մէջ
չ'առնուէր որչափ բարձր դաս մարդը
հետ, այնչափ իր ներքին ժողովրդական
աշխատութիւնը որչափ անտեսական մար-
դը տնամարտէն: Տեղիւնքի ինքն, ուս-
կից յառաջ կուգար քաղաքական գառնու-
թիւններ, անձա՛ն կոչուած սկզբունքե-
րը, բոլոր ընդունուած գաղափարները
(conventions), բոլոր նախապաշարմուն-
քներ, ամբողջ գիտական հասարակ կամ
փայտին կարծեցներուն, զիջէր կը կառ-
նեցնէին: Փոխանակ խելագար, ինչպէս
չ'առնէր կ'ընէր, տիպեղական ապշտու-
թեան, մեծածառնութեան մտաւորական
ստորութեան վրայ, անկեղծ կերպով կը
նկարէր անկեղծ, իր ուղեկային ծայրայեղ
զգայնութեան վերջերու պէս կը զգային
իրեն այն տնամարտականութիւնները զոր
ամեն մարդ կը կրկնէ ամեն օրը որ զորս
կ'ընէր արա՛ն մը որ խոսակցութեանց
միջամտելուն ամբողջ գիւղեք մը տեսած
էր, պարտաւանջ, վատապարեկ էր, որ-
պէս թէ զիջէր շարժար ծեծած ըլլային,
և ինչն ալ ապշտու գարձած, ինչպէս կ'ը-
նէր, այնչափ ուրիշներուն մարին մէջ Թա-
փանցելու կարողութիւնն ունէր:

Միշտ զգոգաւոր, ու միշտ զիւրա-
գայ, ինքնաշնչ կը բարձրագոյն մարթա-
ղեք անձի մը զոր ամենէն փոքր հպու-
թիւն կը ցուցնէ, և մարդկային ապշտու-
թեան զիջէր միտաւոր կը ամբողջ կենցա-
ղէն, ինչպէս կը միտաւորն ներքին ու
թիւթուած մեծ աշխատներ...:

Ընթացիկ տնամարտութեան և հասարակ
տնամարտութեան համար իր ծայրայեղ ար-
համարաբեկ երես ունէր նաեւ բուռն
հիացում մը բարձր մարդոց համար, ինչ
տեսակ ալ տաղանդ կամ հմտութիւն ու-
նենային, Սիմիայի մտածութեան միջոց
ըլլալով, անոր բոլոր արտադրութեանն
ընդ կը յարգէր: Եւ կը կարգար մինչեւ իսկ
այն գրգռել որք տնամարտութեան անկե-
տար թիւթե գառնակ արտադրութեան
Սրբազան քարեկամ լրագրի մը հետ ու-
նեն մէջ խելագար քննադատութիւն մը
ըրած էր Պ. Ուրեմի վրայ: Այդ թու-
րիւկ անտեղ միայն զիջէր յաջողութեան
թիւթե կը լուր, Պ. Ժորժ Բուշի և Պ.
Պիտրի վրայ: Այս մարդիկ բարեկամ էին ի-
րեն, իր Բաշկով սոսկին ամենէն հետա-
քնալով անկեղծ մէկն էր:

Կիրակի օրը կ'ընկնէր իր հիւրերը
ժամը մէկէն մինչեւ եօթը, ամառի շատ
պարզ սենեակի մը մէջ, հինգերորդ յար-
կ, Պարոնը մերկ էր և կանգնէր համաւոր,
որդիւնեւան արուստական մանր մուր
գաղաթիւ կ'առնէր:

Հազիվ թէ գանակի հարուած մը առա-
ջին այցելուին զարուստը ծանոթանէր,
որ աշխատութեան սեղանին վրայ, որ
լեցուն էր գիւղեղագիտութեան ու ապշտու
անցնել ցրուած թուրքերով, կը նետէր
կարմիր մետաքէ թիւթե գորգ մը որ
կը պատէր ու կը ծածկէր իր աշխատու-
թեան գործիքները, իրեն համար նուի-
րական ինչպէս պաշտամանց առարկայնե-
րը քանակային մը համար: Յետոյ, որով
հետեւ գրեթէ ամեն կիրակի իր ծառայն
բոլոր կ'ընէր, ինքը կ'երթար դուռը կը
գտար:

Առաջին եկողը յաճախ իման թուր-
նէքն էր, զոր եղբոր մը պէս կը գրգռէր:
Հետագայեւ ուրիշ անձեր ալ կուգային:
Պ. Թէն, նայուածքն անցնելու ետեւ ծա-
կուած, երկուք զարուստագէտ, պատմու-
թիւ յիշատակարաններ, անձնաթիւ իրա-
դրութիւններ կը բերէր, ամբողջ հոտ մը
և հոտ մը խառնուած գիւղեղագիտութեան,
ամբողջ երկայնք մը անցնելով կենցաղ
իր փիլիսոփայի սուր աչքով կը նշարար:
Ան ծառայողից Գուտի, անցած կ'առա-
ւել, փարիշ Մագալէն քառուսեղ, Ժոսեփ
Բուշի, Բուշի պատմութեան Միւրգովին
մէջ բազմապատկառ անցնալով անձնա-
գիտութեան, Գուտի Բուշի, փարագի
կիտաւածակարի: Յիւրի Պիտրի զար-
գէտ, հաւաքի (collectionneur), արուստ-
եղ քննադատ, արամիս ու սիրտ մարդ,
Ապա, Ալֆոնս Տոմէն, որ Բաշկով
օքը կը բերէ, կենցաղի, կենցաղագէտ,
խրատող և զուարթ Բաշկովի օքը: Բաշկով
մը բառով շարժանք ծիծաղաբար սի-
րուէին կը գտնէ, ամեն բանի և ամեն

մարդու վրայ կը պտտեն իր սիրուն, իս-
կապիտ ու հարուստ մարդու հեղեղութիւ-
նը, իր փառանքն ու մարին նորով ինչ
չ'ընտելով գէմին ու շարժումներուն հը-
րապոյրով: Եւ իր պատմութիւններուն
հարաւորութեան որովք գրուած իր պե-
րու պէս են միշտ իր պարտիկի: Նորա-
գիծ գրուել ծածկուած է երեսնայ մի-
գերու պիտքով մը որ ուսերուն վրայ մի-
նէ և կը խառնուէ իր գուռը մարտե-
րուն սուր ծայրերուն կը փաթկուի յա-
ճախ: Աչքը երկայն ճեղքուած՝ թայց քիչ
քաղաքած, մեղան պէս սեւ նայուածք մը
կ'արձակէ, երբեմն տարտաճ շարժանք
հարձառու ըլլալուն համար: Այսպէս քիչ
մը կ'ընէր: Ետագիտու շարժումներ, ան-
հանգարտ կենցաղ մը, հարաւոր մարդու
մը բոլոր ծանցներն ունէր:

Եվի Ջորան ալ կը մտնէ, հինգ յարկ
վեր կենցաղ շուրջը կարած, և միշտ հետ
ունենալով իր հաստարարի Բոյ Ալեքսիսը:
Բաղախմուտ մը մէջ կը նետուի և մէկ
կ'արեւոյթով գէմերուն վրայ կը փնտռէ
մարտեղուն վիճակը, խոսակցութեան քնու-
թիւնն ու ընթացքը: Բիշ մը քաղաքի
նստած, արուստի մէկը տակը առած,
ոտքին պէտքը ձեռքը բռնած, քիչ կը խո-
սի և ուղարկութեան մտիկ կ'ընէ: Եր-
բեմն երբեմն, երբ քրական յաջողութե-
ան մը, արուստագէտներու խաղա-
փառում մը խոսակցողները կը բորբոքէ և
եռանդուն երեսակցութիւն ունեցող մար-
դոց սիրելի ծայրայեղ և արտադրող տե-
սակներուն մէջ կը նետէ զանոնք, կը
զրգովի, արուստը կ'երկրցնէ, մերթ ընդ
մերթ խոսակցութեան մեծ ժողովին մէջ
խոսակցի արայց մը կը դնէ յետոյ, երբ
Յիւզիւսի քննադատական առիւծը հետ-
դարտի, խելագար ձեռք կ'առնէ անորով,
հանգարտ ձայնով մը, մեղմ բառերով:

Այն ատեն միջհասակ էր, քիչ մը
գէր, պարզամտ ու յաճախ երկայնքով

ՀՐԻԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՅ ԱՊԱՀՈՎԱԳԻՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՕՐԹԶՐԸՆ ԵՇՈՒԲԸՆՍ
ՆՕՐԹԶՐԸՆ ԵՇՈՒԲԸՆՍ
ՆՕՐԹԶՐԸՆ ԵՇՈՒԲԸՆՍ

ՆՕՐԹԶՐԸՆ ԵՇՈՒԲԸՆՍ
ՆՕՐԹԶՐԸՆ ԵՇՈՒԲԸՆՍ
ՆՕՐԹԶՐԸՆ ԵՇՈՒԲԸՆՍ

ՆՕՐԹԶՐԸՆ ԵՇՈՒԲԸՆՍ
ՆՕՐԹԶՐԸՆ ԵՇՈՒԲԸՆՍ
ՆՕՐԹԶՐԸՆ ԵՇՈՒԲԸՆՍ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳԻՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ
ՊԱՀԵՍԻ ԳՐԱՄ ԱՌԷՆՈՒԹԻՒՆ 102,345

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳԻՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ
ՊԱՀԵՍԻ ԳՐԱՄ ԱՌԷՆՈՒԹԻՒՆ 102,345

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳԻՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ
ՊԱՀԵՍԻ ԳՐԱՄ ԱՌԷՆՈՒԹԻՒՆ 102,345

PARIS

Printemps

NOUVEAUTÉS

Envoi gratis et franco

du catalogue général illustré renfermant toutes les modes nouvelles pour la SAISON d'Hyver, sur demande adressée à

MM. JULES JALUZOT & Ce

PARIS

Sont également envoyés franco, les échantillons de tous les tissus composant nos immenses assortiments, mais bien spécifier les genres et prix. Expéditions dans tous les Pays du Monde. Le catalogue indique les conditions pour l'envoi franco de port et de douane.

Interprètes dans toutes les Langues

ԵՄ. ՍԵՐՃԱՆՈՅ

ՄԵՏԱՆՃԵՐ ՓՈԶՈՑ ԹԻԻ 54 ԵՒ 56 Կ. ՊԱՆԻՍ

Պատիւ ունի ծանուցանել պատուարժան յանձնարարաց որք թէ՛ ի մայրաքաղաքին եւ թէ՛ ի գաւառս, որ ժամանակ մի վեր մասնաւոր խնամք ընդարձակած լինելով գրգռուի ժամացոյցներու առեւտրական ճիշդ, և ապրանք միեւնոյն ճոխացուցած եմ գաւառական տեսակ կոթիւն յարուող և բաւարարող չի բերլ, արժանի և ուրիշ ժամացոյցներով, իւրաքանչիւր ինքնին ապա յանձնարարչութեան որք իր շահագործողին տալիս այն ապրանքին, իրենց գնումներն ընելի առաջ մեզման մը գալիս այցելելով միեւնոյն ուր միայն ի պահեալ կը կենան 3000 և աւելի ժամացոյցներ խաբարանքի 3-ին մինչեւ 3800 ցրէ ի արժէքով 173

Մեծաւոր թիւնց համար խնամք ընդարձակ

ԵՐԻՍԵԱԼ ԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԼԸ ԲԵՏՐԻԷԼԻ

ԸՆԴԴԵՐ ԳԼՈՒԹ ԶԱՆԳՐՈՒ, ԾՈՎԵ ԲՈՒՆՈՒԼՈՒ ԳԵՐԱԶԱՆՑ ԴԱՐՄԱՆ, ԻՆՃԱՐՈՒՆԱՅԻՆ ԵՒ ՏԱՆԻՒ

Ասիա Գաւառները կը փարաւէ զեղին գործածութեան յառաջ բերած խիճերն և սրտի խառնուրդը:

ԼԸ ԲԵՏՐԻԷԼԻ ԵՒ ԸՆԴ Ի ԲԱՐԵՂ, ԵՒ ԳԵՂԵՍԻՆ ԵՒ ԸՆԴ Ի ԲԱՐԵՂ, ԵՒ ԳԵՂԵՍԻՆ

ԵՐԻՍԵԱԼ ԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԼԸ ԲԵՏՐԻԷԼԻ

ԸՆԴԴԵՐ ԳԼՈՒԹ ԶԱՆԳՐՈՒ, ԾՈՎԵ ԲՈՒՆՈՒԼՈՒ ԳԵՐԱԶԱՆՑ ԴԱՐՄԱՆ, ԻՆՃԱՐՈՒՆԱՅԻՆ ԵՒ ՏԱՆԻՒ

Ասիա Գաւառները կը փարաւէ զեղին գործածութեան յառաջ բերած խիճերն և սրտի խառնուրդը:

ԼԸ ԲԵՏՐԻԷԼԻ ԵՒ ԸՆԴ Ի ԲԱՐԵՂ, ԵՒ ԳԵՂԵՍԻՆ ԵՒ ԸՆԴ Ի ԲԱՐԵՂ, ԵՒ ԳԵՂԵՍԻՆ

ԼԱ ՌՈՒՄԱՆԷԶ

ԱՊԱՀՈՎԱԳԻՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԵՐ ԶԻՒՆԵԶԻ

ՀԻՄՆԵՍԻ, Ի 1837

Կեդրոնականի 18, Սէն-Մարք փողոց, Բարիկ

Գրաւորութիւն, Տարեկան Հասոյթ

4.000.000 | Գանձելի Հասոյթը և պահեստի գրաւ 3.900.000
1.150.000 | Կ'արեւել զնապիտիւն իրը 30.000.000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ ամեն տեսակ կ'առեւտրներ, փոխառք և կ'առաւորք, նպատաւոր պայմաններով և չափաւոր գներով:

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի գրասենեակ ընդհանուր գործակալութեան, Ղալաթիա, Մահմուտի փողոց, թիւ 2, ճէրմեան խան, Գանձնորդի Պանդալիսի դիմաց:

Ընդհանուր գործակալը Թուրքիոյ ՍԻՄՈՆ ԲԱՅՍԵՐԵԱՆ և ԸՆԿ.

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ

45, ՂԱՄԱՐԻՍ, ՊԵՏԻՒՄ ՄԱՐԻԹԱՅՄ ԻՆԴ 45

Բ. ՀԱՐԿ, ՍՈՒՐԱՆԵԱՆ ՄԵՏԱՆՃԵՐ ԹԻՐԱՍԱՐԱՆԱՅԻՆ ՎԵՐԵՒ

ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԺԱՄԱՅՈՅՑԻ

Պատիւ, Գրգռութիւն, Ուրիշ, Սրտաբաշ, Մեղալ

ԳՈՐԱՐԵՂԷՆԻ

Պատիւ ունի ծանուցանել իր յանձնարարաց, որ առեւտրական այս ճիւղին եղանակն ընդունել, իր ապրանք միեւնոյն ճոխացուցած է: Ուստի կը խնդրէ այն յանձնարարչութեան որք պէտք ունին ժամացոյցի, գնաւորչի, զիմեան այն փառապանակներն և օգտուելն այս ապրանքներէն, որք եւրոպայ յառաջիկ գործարարներէն ընդունած են, և որք ճշտակ, քաղցր և ընդունելի կ'ընդարձակեն այն չափաւորութեամբ համար գներն որով ի փառապանակներն:

ՄԵՏԱՆՃԵՐ ԵՒ ԲԱՅՍԵՐԵԱՆ

Վաճառատունը մասնաւորապէս և կը յանձնարարէ, մետաղի փայլողի գաւառական ժամացոյցի շղթաներ եւ այլն, որոցմէ ունի մի մտորք ըստ Բարիկի ապրանքի:

ՄԵՇ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ, ԹԷՅԻ

Կ. ԵԱՎՐՈՒՄԱՆ ԵՒ Ե. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ ԸՆԿ

Կ. ՊԱՆԻՍ, ՊԱՀԵՍԻ ԳՐԱՄ, ՃԵՂԵՍԻՆ ԵՒ ԸՆԿ, Բ. 40

Կ. ԵՆԴ Ի ԲԱՐԵՂ

Կեդրոնականի 18, Սէն-Մարք փողոց, Բարիկ

Գրաւորութիւն, Տարեկան Հասոյթ

4.000.000 | Գանձելի Հասոյթը և պահեստի գրաւ 3.900.000
1.150.000 | Կ'արեւել զնապիտիւն իրը 30.000.000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ ամեն տեսակ կ'առեւտրներ, փոխառք և կ'առաւորք, նպատաւոր պայմաններով և չափաւոր գներով:

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի գրասենեակ ընդհանուր գործակալութեան, Ղալաթիա, Մահմուտի փողոց, թիւ 2, ճէրմեան խան, Գանձնորդի Պանդալիսի դիմաց:

Ընդհանուր գործակալը Թուրքիոյ ՍԻՄՈՆ ԲԱՅՍԵՐԵԱՆ և ԸՆԿ.

ԴԵՍԻՄԱՆԻԿ

Le Grand Régénérateur du Sang

ROB LECHAUX

Sues végétaux concentrés de Cresson et de Salsepareille rouge

FORTIFIÉ, RENOUVELLE LE SANG

Donne la Santé, la Force, la Vie

Détailles d'Or et Diplômes d'Honneur

Depuis la découverte sur la RÈGÉNÉRATION du SANG

Dépositaire: MARIE LECHAUX, Pharmacie-Chimie

Rue Saint-Catherine 164, BORDEAUX

Détail dans toutes les bonnes Pharmacies

ԲԱՐԻԹԻՐԻՔ

ԿԵՆԱՅ ԵՒ ԶԻՒՆԵԶԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳԻՐԱԿԱՆ ԸՆԿ

PATRIOTIC Life and fire insurance Company

ՀԻՄՆԵԶ Ի 1824

Գրաւորութիւն, Տարեկան Հասոյթ

4.000.000 | Գանձելի Հասոյթը և պահեստի գրաւ 3.900.000
1.150.000 | Կ'արեւել զնապիտիւն իրը 30.000.000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ ամեն տեսակ կ'առեւտրներ, փոխառք և կ'առաւորք, նպատաւոր պայմաններով և չափաւոր գներով:

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի գրասենեակ ընդհանուր գործակալութեան, Ղալաթիա, Մահմուտի փողոց, թիւ 2, ճէրմեան խան, Գանձնորդի Պանդալիսի դիմաց:

Ընդհանուր գործակալը Թուրքիոյ ՍԻՄՈՆ ԲԱՅՍԵՐԵԱՆ և ԸՆԿ.

ROYAL VICTORIA

ՄԱՅԵՐՈՒ ՎԵՐԱՆՈՐԴԻՉ

ԱՆՎԵՐՊԵԼԻ ԴԱՐՄԱՆ

ՄԱՅԵՐՈՒՆ, ՄՈՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՊԵՏԻՒՄ ՏԱՆԻՒ ՀԱՄԱՐ ԻՐԵՆՑ ԻՍԵՆ ԵՒ ԸՆԿ

Գործածութեան ճիշդութեամբ, կ'ապահովագրէ ամեն տեսակ կ'առեւտրներ, փոխառք և կ'առաւորք, նպատաւոր պայմաններով և չափաւոր գներով:

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի գրասենեակ ընդհանուր գործակալութեան, Ղալաթիա, Մահմուտի փողոց, թիւ 2, ճէրմեան խան, Գանձնորդի Պանդալիսի դիմաց:

Ընդհանուր գործակալը Թուրքիոյ ՍԻՄՈՆ ԲԱՅՍԵՐԵԱՆ և ԸՆԿ.

ԵՐԻՍԵԱԼ ԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԼԸ ԲԵՏՐԻԷԼԻ

ԸՆԴԴԵՐ ԳԼՈՒԹ ԶԱՆԳՐՈՒ, ԾՈՎԵ ԲՈՒՆՈՒԼՈՒ ԳԵՐԱԶԱՆՑ ԴԱՐՄԱՆ, ԻՆՃԱՐՈՒՆԱՅԻՆ ԵՒ ՏԱՆԻՒ

Ասիա Գաւառները կը փարաւէ զեղին գործածութեան յառաջ բերած խիճերն և սրտի խառնուրդը:

ԼԸ ԲԵՏՐԻԷԼԻ ԵՒ ԸՆԴ Ի ԲԱՐԵՂ, ԵՒ ԳԵՂԵՍԻՆ ԵՒ ԸՆԴ Ի ԲԱՐԵՂ, ԵՒ ԳԵՂԵՍԻՆ

ԵՐԻՍԵԱԼ ԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԼԸ ԲԵՏՐԻԷԼԻ

ԸՆԴԴԵՐ ԳԼՈՒԹ ԶԱՆԳՐՈՒ, ԾՈՎԵ ԲՈՒՆՈՒԼՈՒ ԳԵՐԱԶԱՆՑ ԴԱՐՄԱՆ, ԻՆՃԱՐՈՒՆԱՅԻՆ ԵՒ ՏԱՆԻՒ

Ասիա Գաւառները կը փարաւէ զեղին գործածութեան յառաջ բերած խիճերն և սրտի խառնուրդը:

ԼԸ ԲԵՏՐԻԷԼԻ ԵՒ ԸՆԴ Ի ԲԱՐԵՂ, ԵՒ ԳԵՂԵՍԻՆ ԵՒ ԸՆԴ Ի ԲԱՐԵՂ, ԵՒ ԳԵՂԵՍԻՆ